

Στυλιανός Μαυρίδης

Δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, Επίκουρος Καθηγητής ΠΑ.ΜΑΚ, τ. Αντιπρόεδρος ΔΣΘ Δρ.

Επιτροπές Υγείας & Ασφάλειας των Εργαζομένων

- Οι Επιτροπές Υγείας και Ασφάλειας των Εργαζομένων (εφεξής Ε.Υ.Α.Ε.), θεσμοθετούνται και ρυθμίζονται με το Ν. 3850/2010 (Κώδικας νόμων για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων).
- Οι εργαζόμενοι έχουν δικαίωμα στις επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω από 50 άτομα, να συνιστούν Ε.Υ.Α.Ε. η οποία αποτελείται από εκλεγμένους αντιπροσώπους τους. Για τις δε, επιχειρήσεις που απασχολούν από 20 άτομα και πάνω, θεσμοθετείται το δικαίωμα των εργαζομένων να επιλέγουν εκπροσώπους με ειδική αρμοδιότητα σε θέματα προστασίας της ασφάλειας και υγείας. Τέλος, για τις επιχειρήσεις που απασχολούν κάτω από 20 άτομα, θεσμοθετείται το δικαίωμα των εργαζομένων να διαβουλεύονται μεταξύ τους και να επιλέγουν με πλειοψηφία εκπρόσωπο τους για την υγεία και ασφάλεια των εργαζομένων, ο οποίος επιλέγεται για διάστημα 2 ετών.
- Εφόσον στην επιχείρηση υπάρχουν εκπρόσωποι ή συμβούλια εργαζομένων, τα συμβούλια ή οι εκπρόσωποι είναι εκείνοι που υποδεικνύουν τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. Εάν δεν υπάρχουν συμβούλια ή εκπρόσωποι, τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. εκλέγονται από τη γενική συνέλευση των εργαζομένων που συγκαλείται για το σκοπό αυτό κάθε δυο χρόνια, με άμεση και μυστική ψηφοφορία. Στη γενική συνέλευση που συγκαλείται για το σκοπό αυτό, κάθε εργαζόμενος της επιχείρησης έχει δικαίωμα να ψηφίσει για τον εκπρόσωπο ή τα μέλη της Ε.Υ.Α.Ε. και έχει δικαίωμα να εκλεγεί στα αξιώματα αυτά.
- Ο αριθμός των μελών που απαρτίζουν την Ε.Υ.Α.Ε. παραλλάσσει ποσοτικά, ανάλογα με τον αριθμό των εργαζομένων της επιχείρησης. Όπως ειδικότερα, ορίζεται στο άρθρο 6 του Ν. 3850/2010, η Ε.Υ.Α.Ε. αποτελείται: α) από 2 μέλη σε επιχειρήσεις με 20 έως 100 εργαζομένους, β) από 3 μέλη σε επιχειρήσεις με 101 έως 300 εργαζομένους, γ) από 4 μέλη σε επιχειρήσεις με 301 έως 600 εργαζομένους, δ) από 5 μέλη σε επιχειρήσεις με 601 έως 1.000 εργαζομένους, ε) από 6 μέλη σε επιχειρήσεις με 1.001 έως 2.000 εργαζομένους, και στ) από 7 μέλη σε επιχειρήσεις με περισσότερους από 2.000 εργαζομένους (άρθρο 6 παρ. 1 Ν. 3850/2010). Κρίσιμος χρόνος για τον υπολογισμό του αριθμού των μελών της επιχείρησης, είναι εκείνος της διεξαγωγής της εκλογής των μελών (άρθρο 7 παρ. 6 Ν. 3850/2010).
- Η Ε.Υ.Α.Ε. ή ο εκπρόσωπος είναι όργανο συμβουλευτικό, οι δε, αρμοδιότητες που της απονέμονται είναι οι εξής:

(α) Μελετά τις συνθήκες εργασίας στην επιχείρηση, προτείνει μέτρα για τη βελτίωση τους και του περιβάλλοντος εργασίας, παρακολουθεί την τήρηση των μέτρων για την υγεία και την ασφάλεια και συμβάλλει στην εφαρμογή τους από τους εργαζομένους.

(β) Σε περιπτώσεις σοβαρών εργατικών ατυχημάτων ή σχετικών συμβάντων, προτείνει τα κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή επανάληψής τους.

(γ) Επισημαίνει τον επαγγελματικό κίνδυνο στους χώρους ή θέσεις εργασίας και προτείνει μέτρα για την αντιμετώπιση του, συμμετέχοντας έτσι στη διαμόρφωση της πολιτικής της επιχείρησης, για την πρόληψη του επαγγελματικού κινδύνου.

(δ) Ενημερώνεται από τη διοίκηση της επιχείρησης για τα στοιχεία των εργατικών ατυχημάτων και των επαγγελματικών ασθενειών που συμβαίνουν σε αυτήν.

(ε) Ενημερώνεται για την εισαγωγή στην επιχείρηση νέων παραγωγικών διαδικασιών, μηχανημάτων, εργαλείων και υλικών ή για τη λειτουργία νέων εγκαταστάσεων σε αυτή, στο μέτρο που επηρεάζουν τις συνθήκες υγείας και ασφάλειας της εργασίας.

(στ) Σε περίπτωση άμεσου και σοβαρού κινδύνου καλεί τον εργοδότη να λάβει τα ενδεικνυόμενα μέτρα, χωρίς να αποκλείεται και η διακοπή λειτουργίας μηχανήματος ή εγκατάστασης ή παραγωγικής διαδικασίας.

(ζ) Μπορεί να ζητεί τη συνδρομή εμπειρογνομόνων για θέματα υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων, ύστερα από σύμφωνη γνώμη του εργοδότη.

- Προκειμένου να καταστεί δυνατή η απρόσκοπτη άσκηση των αρμοδιοτήτων της Ε.Υ.Α.Ε. ή του εκπροσώπου, στο άρθρο 6 παρ. 2 του Ν. 3850/2010 θεσμοθετείται η υποχρέωση του εργοδότη, αφενός μεν να τους διευκολύνει κατά την άσκηση των καθηκόντων τους, αφετέρου δε, να τους ενημερώνει και να τους παρέχει κάθε στοιχείο που αφορά στην επιχείρηση και είναι σχετικό με το έργο τους. Παράλληλα, στο άρθρο 42 παρ. 4 εδ. α' του ίδιου νόμου, ορίζεται ότι ο εργοδότης οφείλει να τους διαθέτει τα αναγκαία μέσα για την εκπλήρωση των υποχρεώσεών τους. Αντίστοιχα δε, στο άρθρο 20 Ν. 3850/2010 ορίζεται ότι ο τεχνικός ασφάλειας και ο ιατρός εργασίας οφείλουν, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους, να συνεργάζονται με την Ε.Υ.Α.Ε. ή τον αντιπρόσωπο των εργαζομένων, να τους παρέχουν συμβουλές σε θέματα υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων και να τους ενημερώνουν για κάθε σημαντικό σχετικό ζήτημα.

- Επιπλέον, στην παρ. 2 του άρθρου 5 του ανωτέρω νόμου, ορίζεται ότι η Ε.Υ.Α.Ε. ή ο εκπρόσωπος συνεδριάζει με τον εργοδότη ή τον εκπρόσωπο του μέσα στο πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου, σε ημέρα και ώρα που ορίζεται από κοινού, για τη διευθέτηση των θεμάτων που ανακύπτουν μέσα στην επιχείρηση και σχετίζονται με τις αρμοδιότητες της προηγούμενης παραγράφου. Στις κοινές τους, αυτές, συνεδριάσεις μετέχουν ο τεχνικός ασφάλειας και ο ιατρός εργασίας της επιχείρησης.

- Για τη βέλτιστη άσκηση των καθηκόντων τους, με το άρθρο 22 του Ν. 3850/2010 θεσμοθετείται η επιμόρφωση τόσο των τεχνικών ασφαλείας και των ιατρών εργασίας, όσο και των εκπροσώπων των εργαζομένων, η οποία διενεργείται από το Ελληνικό Ινστιτούτο Υγιεινής και Ασφάλειας της Εργασίας (ΕΛ.ΙΝ.Υ.Α.Ε.), καθώς και από διαπιστευμένα κέντρα

κατάρτισης. Ο δε, χρόνος αποχής των εργαζομένων από την εργασία, για την παρακολούθηση των προγραμμάτων αυτών, θεωρείται χρόνος εργασίας για κάθε συνέπεια από τη σχέση εργασίας και για την αμοιβή τους και δεν μπορεί να συμψηφιστεί με την κανονική ετήσια άδεια τους (άρθρο 22 παρ. 6).

- Σχετικά με το χρόνο απασχόλησης των εργαζομένων στις επιτροπές αυτές, σημαντική και καίρια ρύθμιση για την επιτυχία και απρόσκοπτη λειτουργία του εν λόγω θεσμού, είναι η πρόβλεψη επαρκούς απαλλαγής των μελών και εκπροσώπων, από την εργασία χωρίς απώλεια αποδοχών (άρθρο 42 παρ. 4). Ορίζεται, μάλιστα, ότι ο χρόνος της απαλλαγής από την εργασία συνολικά για όλους τους εκπροσώπους των εργαζομένων, δεν μπορεί να είναι μικρότερος από το ένα τρίτο (1/3) του ελάχιστου χρόνου απασχόλησης τεχνικού ασφάλειας σύμφωνα με το άρθρο 21 του Ν. 3850/2010, στον δε, χρόνο αυτόν δεν προσμετράται ο χρόνος των συνεδριάσεων της παραγράφου 2 του άρθρου 5, δηλαδή ο χρόνος που αφορά στη συνεδρίαση των Ε.Υ.Α. με τον εργοδότη μέσα στο πρώτο δεκαήμερο κάθε τριμήνου.
- Η θεσμοθέτηση και λειτουργία των εν λόγω επιτροπών, δεν αναιρεί ούτε θίγει την ευθύνη του εργοδότη που απορρέει από την εκ μέρους του παράλειψη ή μη προσήκουσα λήψη των αναγκαίων μέτρων ασφαλείας (άρθρο 42 παρ. 3 Ν. 3850/2010).

ΕΡΓΑΤΙΚΟ ΑΤΥΧΗΜΑ – ΑΝΑΓΓΕΛΙΑ – ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

- **Εργατικό ατύχημα** κατά το άρθρο 1 του ν. 551/1915 είναι το ατύχημα από βίαιο συμβάν, το οποίο επήλθε κατά την εκτέλεση της εργασίας ή εξ αφορμής αυτής σε εργάτη ή υπάλληλο των εργασιών ή επιχειρήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 2 του ίδιου νόμου (εργατικό ατύχημα).
- **Εργατικό ατύχημα** θεωρείται κάθε βλάβη, η οποία είναι αποτέλεσμα βίαιης και αιφνίδιας επενέργειας εξωτερικού αιτίου, άσχετου μεν με τη σύσταση του οργανισμού του παθόντος και τη βαθμιαία φθορά του από τις συνθήκες της εργασίας, αλλά συνδεδεμένου οπωσδήποτε μ' αυτή λόγω της εμφάνισής του κατά την εκτέλεσή της ή εξ αφορμής αυτής.
- Στην περίπτωση εργατικού ατυχήματος, ο παθών έχει τη δυνατότητα να επιλέξει **είτε** να αξιώσει την περιορισμένη αποζημίωση που θεσμοθετείται στις διατάξεις του Ν. 551/15 χωρίς να φέρει το βάρος απόδειξης της υπαιτιότητας του εργοδότη αφού η ευθύνη του κατά τις διατάξεις αυτές είναι αντικειμενική, **είτε** να αξιώσει πλήρη αποζημίωση κατά τις διατάξεις του κοινού δικαίου (297, 298, 914 ΑΚ). Στην πρώτη περίπτωση, κατά τις διατάξεις του Ν. 551/15, ο εργοδότης υπέχει αντικειμενική ευθύνη και υποχρεούται να καταβάλει την προβλεπόμενη αποζημίωση τόσο αν το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα του ή σε μη τήρηση από αυτόν των μέτρων ασφαλείας, όσο και αν οφείλεται σε τυχαία περιστατικά ή σε περιπτώσεις ανωτέρας βίας.

- Σε όλες δε, τις περιπτώσεις ο παθών από εργατικό ατύχημα, ασφαλισμένος ή όχι στο ΙΚΑ, διατηρεί κατά του εργοδότη ή των προστηθέντων από αυτόν προσώπων τις αξιώσεις του για χρηματική ικανοποίηση λόγω ηθικής βλάβης, εφόσον το ατύχημα οφείλεται σε πταίσμα τους, που συνιστά εν προκειμένω και η αμέλεια ως προς την τήρηση των προβλεπόμενων από γενικές ή ειδικές διατάξεις όρων ασφάλειας των εργαζομένων και όχι μόνον η ως άνω ειδική αμέλεια, αφού η αξίωση χρηματικής ικανοποίησης της ηθικής βλάβης του, κατά τα άρθρα 299 και 932 ΑΚ, είναι διαφορετικής φύσης και δεν καλύπτεται από την απαλλαγή του από κάθε υποχρέωση για αποζημίωση ή από την ειδική αποζημίωση κατά το Ν. 551/1915, που αφορούν αξιώσεις καθαρά περιουσιακού χαρακτήρα (ΟΛΑΠ 1117/1986, ΑΠ 888/2015, ΑΠ 309/2015 ο.π.).
- Οι αξιώσεις του παθόντος που έχουν ως έρεισμα τις διατάξεις του Ν. 551/1915 παραγράφονται μετά από τρία (3) έτη, με την επιφύλαξη της περίπτωσης κατά την οποία ο εργοδότης δεν έχει συμμορφωθεί με τις διατάξεις του άρθρου 10 του ίδιου νόμου, περίπτωση κατά την οποία προβλέπεται ότι χωρεί μόνον η κοινή παραγραφή, δηλαδή 5 ετών. Οι αξιώσεις του παθόντος που έχουν ως έρεισμα τις διατάξεις του Αστικού Κώδικα, παραγράφονται μετά από πέντε (5) έτη.
- Όταν επέλθει εργατικό ατύχημα πρέπει τούτο να αναγγελθεί μέσα σε ορισμένη προθεσμία. Κατά το άρθρο 21 της με αριθμό 57440/13.1-7.2.1938 απόφασης του Υφυπουργού Εργασίας, κάθε εργατικό ατύχημα αναγγέλεται υποχρεωτικά στο Ίδρυμα από τον εργοδότη ή τον αντιπρόσωπό του, από τον παθόντα ασφαλισμένο και σε περίπτωση αδυναμίας του ή θανάτου του, από τα πρόσωπα που από την ασφάλιση του έλκουν δικαιώματα, από το γιατρό που κλήθηκε για την παροχή των πρώτων βοηθειών και κάθε υπάλληλο του ΙΚΑ που λόγω της υπηρεσίας του έλαβε γνώση του ατυχήματος
- Κατά την παρ. 3. του ανωτέρω άρθρου, η αναγγελία του ατυχήματος πρέπει να γίνεται μέσα σε 5 ημέρες από το ατύχημα.
- Κατά την παρ. 6. του ανωτέρω άρθρου, η δήλωση, που μπορεί να είναι γραπτή η προφορική οπότε για τη σύνταξη της μεριμνά η αρμόδια υπηρεσία του ΙΚΑ, υπγράφεται από τον εργοδότη ή τον αντιπρόσωπο του, από τον παθόντα ή σε περίπτωση αδυναμίας ή θανάτου του από τα μέλη της οικογένειας του και από τους αυτόπτες μάρτυρες και πρέπει να περιέχει οπωσδήποτε:
 - α) το ονοματεπώνυμο ή την επαγγελματική φίρμα του εργοδότη, το είδος της επιχείρησης του και τη διεύθυνση της επαγγελματικής του στέγης, β) το ονοματεπώνυμο, την ηλικία, το επάγγελμα και τον αριθμό μητρώου του παθόντα, καθώς και τη συγκεκριμένη εργασία που εκτελούσε κατά την ώρα του ατυχήματος γ) την ακριβή ημερομηνία και ώρα που έγινε το ατύχημα, δ) τον τόπο που έγινε το ατύχημα, ε) ακριβή περιγραφή των συνθηκών κάτω από τις οποίες έλαβε αυτό χώρα και τις συνέπειες που είχε για τον παθόντα, όπως υπέπεσαν στην αντίληψη των αυτόπτων μαρτύρων, ζ) τον τόπο που μεταφέρθηκε ο παθών μετά το ατύχημα, το ονοματεπώνυμο και τη διεύθυνση κατοικίας του γιατρού, που κλήθηκε για την παροχή των

πρώτων βοθηθιών, το νοσηλευτικό Ίδρυμα στο οποίο μεταφέρθηκε και το ονόματα και τις διευθύνσεις των αυτόπτων μαρτύρων που υπογράφουν τη δήλωση. Μεταγενέστερη της δήλωσης διαφοροποίηση ως προς τον τόπο, την ημερομηνία και ώρα, τις συνθήκες με τις οποίες έγινε το ατύχημα, των επιπτώσεων που είχε για τον παθόντα, τους αυτόπτες μάρτυρες, που θα γίνει από τον εργοδότη, τον παθόντα ή τα μέλη της οικογένειάς του και τους μάρτυρες που υπογράφουν τη δήλωση, δεν γίνεται αποδεκτή, εκτός αν από έγγραφα στοιχεία δημοσίων ή άλλων επισήμων αρχών επιβεβαιώνεται η ακρίβεια των δηλουμένων μεταγενέστερα της αρχικής δήλωσης.

- Κατά την παρ. 7 του ανωτέρω άρθρου, η δήλωση γίνεται στο πλησιέστερο προς τον τόπο που συνέβηκε το ατύχημα Υποκ/μα, του ΙΚΑ. Αν στον τόπο αυτό δεν εδρεύει Υποκ/μα του Ιδρύματος, η δήλωση γίνεται στην αστυνομική αρχή, η οποία τη διαβιβάζει στο πλησιέστερο υποκατάστημα.
- Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων του Κανονισμού Ασφαλιστικής Αρμοδιότητας (Κ.Α.Α.) του Ι.Κ.Α., οι **προθεσμίες** που τάσσονται για τη δήλωση του ατυχήματος είναι **αποκλειστικές, δεν συγχωρείται δε υπέρβασή τους παρά μόνο για λόγο ανωτέρας βίας.**
- Περαιτέρω, στο άρθρο 43 παρ. 2 του Ν. 3850/2010, ορίζεται ότι ο εργοδότης οφείλει να α) αναγγέλλει στις αρμόδιες Επιθεωρήσεις Εργασίας, στις πλησιέστερες αστυνομικές αρχές και στις αρμόδιες υπηρεσίες του ασφαλιστικού οργανισμού στον οποίο υπάγεται ο εργαζόμενος, εντός 24 ωρών, όλα τα εργατικά ατυχήματα και εφόσον πρόκειται περί σοβαρού τραυματισμού ή θανάτου, να τηρεί αμετάβλητα όλα τα στοιχεία που δύνανται να χρησιμεύσουν για εξακρίβωση των αιτιών του ατυχήματος, β) Να τηρεί ειδικό βιβλίο ατυχημάτων στο οποίο να αναγράφονται τα αίτια και η περιγραφή του ατυχήματος και να το θέτει στη διάθεση των αρμόδιων αρχών. Τα μέτρα που λαμβάνονται για την αποτροπή επανάληψης παρόμοιων συμβάντων, καταχωρούνται στο ειδικό βιβλίο των άρθρων 14 και 17 και γ) Να τηρεί κατάλογο των εργατικών ατυχημάτων που είχαν ως συνέπεια για τον εργαζόμενο ανικανότητα εργασίας μεγαλύτερη των τριών εργάσιμων ημερών.
- Στην περίπτωση παραβίασης της υποχρέωσης εμπρόθεσμης αναγγελίας του εργατικού ατυχήματος, επιβάλλεται πρόστιμο στον εργοδότη κατά τις διατάξεις του άρθρου 43 παρ. 2 περίπτ. α' και 71 του ν. 3850/2010.